

O Božím oslovení a neumělé lidské službě (Abraham)

Text: Žd 11,1.8-10

j+s 25.10.2015

čtení: Gn 12,1-9

Písně: 500 Svítá 135 433 672 397,11-13

I. O začátku Bible

Všechno, co člověk dostal, je skvělé, praví se v Bibli, kapitola první (o stvoření). O to, co jsme dostali, se však musíme starat (a bude to dost pracné) – Bible, kapitola druhá (Adam a Eva). Člověk usoudil, že je život prima, jsme stvořeni k obrazu Božímu, jenže doba se mění a asi už nastal čas, aby se pravidla změnila k obrazu lidskému – Bible, kapitola třetí (neboli konec ráje). Nedopadlo to dobře: v další kapitole už čteme o vraždě (Kain a Ábel) a pak už Bůh litoval, že člověku vůbec svěřil tenhle svět do rukou, nicméně slíbil, že nenechá smrt, aby vyhrála nad životem (to je ve vyprávění o potopě). Člověk na to zareagoval nápadem, že tedy ovládne nebe, aby se mu odtamtud vládlo světu líp. Leč nepodařilo se – než aby se lidstvo sjednotilo k nějakému ďábelskému zničení Božího díla, to ať si radši mezi sebou nerozumějí (tím končí vyprávění o stavbě věže).

První kapitoly Bible nemají nic společného s dějepisem, je to jiný žánr: tvoří předmluvu, vysvětlení, jak číst všechno, co bude následovat (až do dnešních dnů): co Bůh člověku dal a jak jsme to my lidi přijali nebo zašmodrchali. A vše ostatní, co se v Bibli píše dál, bude mluvit o tom, jak se Bůh snaží náš lidský malér napravit. A protože se vyprávění poslouchá líp než třeba poučky, začíná ta náprava vyprávěním – příběhem jednoho z našich prapředků a praprazorů ve víře.

II. Boží oslovení

Řekl Hospodin člověku (jménem Abram) – tak zní úvodní věta onoho příběhu. Ta uvozovací věta, ač nenápadná, je vlastně z celého vyprávění nejdůležitější: Bůh oslovil člověka a tím to celé začalo. To, že si Bůh začal, je úvodní věta k naší víře. Vždyť víra není balík ponaučení a příkazů, víra začíná nenahraditelným vztahem já a ty. Dal jsi mi život, Bože, máš o mě péči, nezačínám od nuly a je na mně, jak na to odpovím.

Hospodin je jen jeden, zato nás lidí je moc, takže i těch odpovědí na Boží oslovení bude moc a budou různé a asi si navzájem nebudou ve

všem rozumět, tak jako si nerozuměli stavitelé bájně věže. Tak snad abychom před Bohem zmlkli a zaposlouchali se, co pro nás ještě má – protože Bůh i dnes napravuje náš lidský malér.

“Řekl Bůh člověku,” zní úvodní věta a znamená, že začíná vztah ty a já mezi Bohem, jenž nabízí milost, a člověkem: konkrétním člověkem, protože nejste jen čísličko v něčí databázi, nejste další odškrtnutá dušička, za kterou si někdo připsal body. Bůh s lidmi zachází jinak: oslovuje konkrétního člověka, protože o něj stojí (konkrétně o vás stojí) a je na vás, jak odpovíte.

III. Startovní čára

O prapředkovi, jenž se měl stát modelem víry, nevíme nic víc, než že se jmenoval Abram, měl rodinu a nebyl úplně chudý. Jednou mu Hospodin řekl: “Seber se a odejdi do země, kterou ti ukážu.” Na tom by nic nebylo, Abram není kytky ani strom, proč by se nemohl hnout z místa. Půjde tedy. Neví kam, ale spolehně se, že z něj nebude věčný štvaneček. Nemá teď zrovna místo, kde by spočinul, ale věří, že mu Bůh nabídne nějaký cíl. Zkrátka: Že to putování má smysl. Berme to jako obraz, který cosi povídá o našem životě: jeden z apoštolů k tomu mnohem později napsal, že nemáme příliš lpět na tom, co právě teď máme a známe, třeba pro nás má Bůh něco lepšího.

Jaké kvality musí člověk mít, aby ho Bůh oslovil? Abramovi životopisci brzy odhalí, že kdysi sloužival cizím bohům. To je, myslím, kvalifikace horší než mizerná. Co že si ho Hospodin vybral? Že by tlustá čára za minulostí? To sotva, minulost nemůžete škrtnout a nemít. A pak, ztráta paměti a dějin je cosi jako ztráta orientace – to jste pak mnohem ovladatelnější a snáze člověk či celý národ opakuje chyby, kterých se chtěl zbavit a vymizíkovat je (a vinu svést na někoho jiného). Ale Hospodin tohle nežádá, “paměť” nám neretušuje a zve nás na cestu i s tím, jací jsme a co máme za sebou – až tady začíná prostor pro mou lidskou svobodnou odpověď na nabídku Boží milosti.

Abram přesně neví, kam jde, ale vyrazil a bere si svou minulost s sebou (ať je slavná, nebo není, pořád je jeho). Může přece vyrazit jiným směrem, než by jeho dosavadní minulost napovídala. Přihodila se mu

totiž tamta důležitá věc, že ho oslovil Hospodin. A on na Boží oslovení odpověděl tak, že vyrazil směr budoucnost, směr důvěra a spolehnutí na Boží slib. Svou minulost mám vždycky s sebou a nezbavím se jí. Ale abych v ní dneska žil, to snad ani ne, minulost už přece byla. A tak Abram vyrazil a cestou postavil pár Hospodinových oltářů (i pro něj budou připomínkou, odkud vychází a kam jde).

IV. Boží slib

Opustit všechny a všechno, kde jsem doma, kvůli jakémusi příkazu od kohosi, koho ani nevidím, to vypadá jako čirý fanatismus a nepřičetná poslušnost. Jenže Bůh tu nic nerozkazuje a Abram slepě neposlouchá, ten příběh směřuje jinam: Abram se táže, co bude dál (protože v minulosti se věčně žít nedá) a spolehl se na Boží slib. Slib je možná poněkud nejistá hodnota, ale copak máme v životě něco jistějšího, nač by se dalo spolehnout? Abram měl s sebou příbuzné a také jmění, jehož nabyt. Ale už ve starověku věděli, že to je jistota milá, leč krajně nespolehlivá a když je to tak, volil Abram aspoň slib Boží (i když by asi leckde jinde dostal nějaké výhodné sliby-chyby od někoho jiného). Když jít do budoucna (kam jinam taky?), tak s Boží pomocí.

Ten slib zněl: vzejde z tebe veliký národ, bude tě provázet požehnání a dokonce se toho požehnání tvým přičiněním dostane úplně všem lidem.

Zní to hezky, uvažuje Abram, jen to trochu nesedí. Veliký národ – jenže my nemáme ani jedno dítě, Bože. Požehnání – vždyť já ani nevím, kam jdu a jaké to tam bude. Požehnání pro celý svět – pardon, ale na to nemám.

Bůh však Abrama a jeho potomky skutečně požehnáním provázel a všechno se to splnilo. Boží slib – i když je to jen slib, leč Bohem garantovaný – je jaksí spolehlivější než člověk i se vším příbuzenstvem a majetkem. Boží slib vytváří a provází lidské příběhy k dobrému cíli.

Jeden biblický dopis k tomu dodává, že věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme, a Abrama v té věci dává za vzor: šel, nevěda kam, v zaslíbené zemi žil jako nevítaný přivandrovalec, ale upínal naději k tomu, co Bůh slíbil (a ne nadarmo).

V. Lidská odpověď

Člověk by se po abramovsku i spolehl na životní šanci, kterou mu Bůh nabídl, ale pořád tu překáží ještě jeden červík pochybnosti: co když to zkazím? Však Abram, někdejší přísluhovač cizích bohů, uvěřil Hospodinovu pozvání a odhodlaně za ním vyrazil a cestou zkazil a zvrzal kdeco. Ale i tak se mu bude přezdívat "otec víry", protože víra neznamená: "Pane Bože, já nikdy nic nezkazil", víra znamená: "Usiloval jsem, snažně jsem běžel, no ještě že ses mě ujal sám, Pane, vždyť já bych to nezvládl".

VI. Začátečníci

Co člověk dostal, je skvělé, máme se o to starat a nemáme si přitom hrát na pánaboha (protože nejsme). Můžeme se přitom spolehnout na Boží doprovod a na slib, že Bůh kvůli našim malérům nenechá na tomhle světě smrt zvítězit, pravily úvodní kapitoly Bible a uzavřely to příběhem, jak si lidi navzájem moc nerozumějí (a vlastně ještě že tak, protože kdož ví, co by vyvedli, kdyby byli jednotní).

Nebe jsme tedy nedosáhli a neovládli, a přece není daleko: "Boží království je mezi vámi," řekl jednou Ježíš a platí to od té doby pořád. Bůh vás oslovil – konkrétně vás, protože o vás stojí a stojí o vaši svobodnou odpověď, ať jste v jakékoli situaci a s jakoukoli minulostí. Boží oslovení nás postavilo na startovní čáru (asi jako byl na začátku Abram, ač už nebyl zrovna mladík), a to důležité je vždycky před námi, protože nás našimi dny, radostmi i starostmi provází Boží budoucnost.

Co je opravdu nové, je vždycky za obzorem, za hranicí viditelnosti. Víra je něco jako dveře do budoucnosti. Můžu se v nich ohlížet, odkud že to jdu, a pak abych vykročil. Moc nevím kam – což Abram taky nevěděl, ale Boží budoucnost neboli požehnání ho na té cestě doprovázela.

VII. Služba

Abram se učil trpělivosti – budoucnost je přece až za obzorem. Ale to, že se spolehl na Boží slib, nebylo marné a vlastně tím prokázal službu lidem kolem sebe: stal se požehnáním pro ty, kdo se s ním setkávali, i pro ty, kdo teprve přijdou dávno po něm. I v této věci ho vnímejme trochu jako vzor – ten, kdo se spolehne na Boží slib, není na světě zbytečně.